

พัฒนาการข่วยอดเยี่ยมรางวัลมูลนิธิอิสรา อมันตกุล กับการกำหนดบทบาท
และแนวทางในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน

มนตรี จุ้ยม่วงศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2558

**The Development of The Best News Rewards of Isra Amantakul
Foundation and The Roles and Guidelines for Making
Investigative News Concerning Corruption Issues**

Montree Juimongsri

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Communication Arts**

Department of Communication Arts

Faculty of Communication Arts, Dhurakij Pundit University

2015

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้เรื่อง “พัฒนาการช่วยอดเยี่ยมรางวัลมูลนิธิศรียา อมมั่นคง กับ การกำหนดบทบาทและแนวทางในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน” ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหลายๆ ท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่จะ ทำการค้นคว้า ให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านเทคนิค และข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้ รวมถึง รองศาสตราจารย์มาลี บุญศิริพันธ์ และ ดร.มนต์ ขอเจริญ ในฐานะ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคุณประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันศรียา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ที่ให้แง่คิดสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษา ซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ในท้ายที่สุดนี้ ต้องขอระลึกถึงความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษาในตอนต้น และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีจนทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

มนตรี จุ้ยม่วงศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	8
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.4 นิยามศัพท์.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดการรายงานข่าวเชิงสืบสวน.....	10
2.2 วิธีการและรูปแบบการรายงานข่าวเชิงสืบสวน.....	13
2.3 การรายงานข่าวเชิงสืบสวนในยุคสื่อใหม่.....	17
2.4 บทบาทสื่อมวลชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน.....	20
2.5 ทฤษฎีสื่อสารมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคม.....	23
2.6 ทฤษฎีผู้เฝ้าประตูข่าวสาร.....	28
2.7 ทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร.....	32
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
3.1 การวิเคราะห์เนื้อหา.....	38
3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	39
3.3 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 การนำเสนอข้อมูล.....	43
4. ผลการวิจัย.....	44
4.1 การประมวลความเป็นมาและพัฒนาการการประกวดข่าวรางวัลมูลนิธิอิศรา อมั่นคงกุล	45
4.2 การวิเคราะห์ข่าวที่ได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยมมูลนิธิอิศรา อมั่นคงกุล ในรอบ 42 ปี	74
4.3 การกำหนดบทบาทและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการรายงานข่าวเชิง สืบสวนในอนาคต.....	168
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	189
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	189
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	198
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	203
บรรณานุกรม.....	207
ประวัติผู้วิจัย.....	210

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แบบวิเคราะห์.....	39
4.1 แสดงจำนวนข้าวที่หนังสือพิมพ์ส่งเข้าประกวดข้าวรางวัลยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2557.....	60
4.2 แสดงรายละเอียดจำนวนหนังสือพิมพ์และข้าวที่ส่งเข้าประกวด รางวัลยอดเยี่ยมมูลนิธิธิดา อมันตกุล ประจำปี 2532 – 2557.....	63
4.3 แสดงจำนวนข้าวที่สื่อแต่ละแห่งได้รับ จากข้าวที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว	68
4.4 แสดงการเปรียบเทียบข้าวจากหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพและหนังสือพิมพ์ เชิงปริมาณที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยมมูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ชิ้น	70
4.5 แสดงรายละเอียดประเภทข้าว ที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515 - 2556 จำนวน 36 ข้าว.....	78
4.6 แสดงรายละเอียดประเภทข้าวหนัก-เบา ที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515 - 2556 จำนวน 36 ข้าว.....	80
4.7 แสดงการจัดกลุ่มข้าว ของข้าวที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว.....	82
4.8 แสดงประเภทของเนื้อหาในแต่ละข้าวที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว.....	90
4.9 แสดงช่วงระยะเวลาการนำเสนอข้าว ของข้าวที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว.....	96
4.10 แสดงการแบ่งกลุ่มพื้นที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในข้าวที่ได้รับรางวัลข้าว ยอดเยี่ยมมูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว	102
4.11 แสดงรายชื่อหน่วยงานที่ปรากฏอยู่ในข้าวที่ได้รับรางวัลข้าวยอดเยี่ยม มูลนิธิธิดา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข้าว	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.12	แสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการนำเสนอข่าว ของข่าวที่ได้รับรางวัล ข่าวยอดเยี่ยมมูลนิธิอิศรา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข่าว.....	119
4.13	แสดงการรูปแบบของที่มาประเด็นข่าว ของข่าวที่ได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข่าว.....	128
4.14	แสดงเทคนิค และกลยุทธ์การทำข่าว ของข่าวที่ได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556 จำนวน 36 ข่าว.....	148

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ ดี.เอ็ม.ไวท์ (1950).....	29
2.2 แบบจำลองการกำหนดวาระข่าวสาร โดยสื่อมวลชน.....	33
4.1 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวดีเด่น มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2515.....	49
4.2 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวดีเด่น มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2517.....	50
4.3 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2533.....	52
4.4 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2534	53
4.5 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2535.....	54
4.6 แสดงรูปแบบและหลักเกณฑ์การให้รางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ประจำปี 2558.....	56
4.7 แสดงพัฒนาการรูปแบบ และวิธีการทุจริต จากข่าวที่ได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยม มูลนิธิอิศรา อมันตกุล ตั้งแต่ปี 2515-2556.....	113
4.8 แสดงกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนของ น้อย ทรัพย์พอกพูน ในข่าว “ขังถ้ำ”	133